

BİR BUZAĞIDA GÖZLENEN NOTOMELİE OLGUSU

Fahrettin Alkan¹@ Yılmaz Koç¹ Kamil Beşoluk² Musa Karaman³

A Case of Notomelie Observed in a Calf

Özet: Bu olgu takdiminde 40 günlük dişi melez bir buzağıda gözlenen notomelie olgusu tanımlandı. Ruminantlarda notomelie eksojen veya endojen ya da her iki faktörün etkisine bağlı olarak ortaya çıkar. Bazı vakalarda bunlardan hangisinin daha az veya çok etkili olduğunu belirlemek zor hatta imkansızdır. Olgudaki fazla ekstremite premedikasyon ve lokal anestezi eşliğinde operasyonla uzaklaştırıldı. Notomelie olgusunun buzağılarda çok nadir görülmesi ve ilginç olmasından dolayı bu olgu rapor edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Notomelie, buzağı

Summary: In this case report, notomelie abnormality which was seen in a female and forty days old cross-breed calf was described. Notomelie in ruminants occur as a result of exogen and endogen factors or both influences. It may be difficult or in some cases impossible to determine which exerts the greater effect. The notomelie was operated successfully under local anaesthesia and premedication. The case of notomelie is very seldom and interesting on the calves. For this reason, this case has been reported.

Key Words: Notomelie, calf

Giriş

İnsan ve hayvanlarda embriyonal ya da fetal dönemde gelişen konjenital anomaliler organ veya sistemlerde yapısal ya da fonksiyonel bozukluklara yol açarlar. Organ ve dokulardaki normalden ayrılış, embriyonal dönemin ne kadar erken evresinde gelişir ise, anomalinin derecesi de o düzeyde fazla olur. Bu durum anne ve yavrunun hayatını tehlikeye sokarak hatta ölümle sonuçlanarak ekonomik kayıplara neden olur (Leipold ve Dennis, 1986; Sing, 1989; Angus, 1992; Erer ve ark. 2000).

Konjenital anomalilerin nedenleri tam olarak bilinmemektedir. Ancak bunların etiyopatogenezisinde; eksojen (fiziksel, kimyasal, alimenter, travmatik, hormonal, viral veya bakteriyel) veya endojen (genler veya kromozal defektler) ya da her iki faktörün birlikte rol oynadığı kabul edilmektedir (Köküslü ve Deniz, 1974; Samsar ve ark., 1977; Leipold ve Dennis, 1986; Sing, 1989; Erer ve ark. 2000).

Ruminantlarda ekstremite anomalilerine çok sık rastlanıldığı bildirilmektedir (Leipold ve Dennis, 1986; Sing, 1989; Angus, 1992). Ekstremitelerin tamamen

yokluğu amelia, ön ekstremiteyin yokluğu amelia anterior, arka ekstremiteyin yokluğu amelia posterior, ekstremiteyin birinin yokluğu ise genel olarak monomelie olarak tanımlanır. Normal ekstremiteyin dışında bir veya birden fazla sayıda gelişmiş ekstremite ile karakterize konjenital anomaliye polimelie denir. Fazla ekstremite, normal ekstremiteye bağlantılı olarak bulunursa gerçek polimelie olarak ifade edilir. Polimelie, baş veya ense bölgesinde sefalomelie, cidago bölgesinde notomelie, göğüs duvarında torakomelie, karın duvarında gastromelie, sağrı üzerinde pigomelie ve pelvisin ventralinde bulunuyorsa pelvomelie olarak isimlendirilir (Köküslü ve Deniz, 1974; Pohlmeier, 1975; Yanık, 1984; Leipold ve Dennis, 1986; Bulut ve ark., 1987a; Bulut ve ark., 1987b; Karadağ ve ark., 1992; Koç ve ark., 1995; Erer ve ark. 2000).

Notomelie olgularına, evcil hayvanlarda diğer polimelie olguları kadar sık rastlanılmaz. Köküslü ve Deniz (1974) sığırdaki polimelie, Yanık (1984), Bulut ve ark. (1987a) ile Koç ve ark. (1995) kuzuda polimelie, Pohlmeier (1975) bir buzağıda bilateral notomelie, Bulut ve ark. (1987b) bir buzağıda pelvomelie, Sucin (1985) tavuklarda pigomelie, Karadağ ve ark. (1992) bir

buzağıda thorakomelie ile birlikte pelvomelie olgusu bildirmişlerdir.

Bu makalede; yapısal, fonksiyonel ve görünüş kusu-ru oluşturan, kliniğimizde bir buzağıda ilk defa karşılaşılan notomelie olgusunun; anamnez, klinik, radyolojik, operasyon sırası ve sonrası bulguları değerlendirilerek meslek pratiğine faydalı olacağı düşünülmesiyle aktarılması amaçlanmıştır.

Olgunun Tanımı

Olguyu, S. Ü. Veteriner Fakültesi Cerrahi Anabilim Dalı Kliniklerine getirilen altı bacaklı 40 günlük melez dişi bir buzağı oluşturdur.

Anamnez bulguları: Hasta sahibinden alınan anamnezde; annesinin altı yaşında, doğal aşım ile gebe kaldığı, üçüncü doğumu olduğu, doğumun normal geliştiği ve daha önce anomali buzağı doğurmadığı öğrenildi. Doğumdan sonra buzağının annesini emdiği, rahat hareket edebildiği ancak, hareketleri sırasında fazla ekstremiteelerin pandüvari sallanarak çevreye çarptığı ve kusurlu bir görünüm sergilediği bildirildi.

Klinik bulgular: Buzağının ayakta duruş pozisyonunda fazla ekstremiteelerin, sağ cidago bölgesinde ve hafif kaudo-ventrale dönük olduğu, normal sağ ekstremitenin dirsek eklemi ile dar bir açı oluşturarak metakarpusun distaline kadar uzandığı gözlemlendi (Şekil 1). Buzağıdaki fazla ekstremiteelerin; sağ cidago bölgesinden topuk eklemlerine kadar ortak deri ile örtülü olduğu, buradan itibaren birbirinden bağımsız olarak geliştiği, öne, arkaya ve laterale rahat hareket ettirebildiği ve duyarlılık gösterdiği belirlendi.

Radyolojik bulgular: Fazla ekstremiteelerin ortak rudimenter bir skapula aracılığıyla buzağının göğüs duvarı ile 4-6. vertebra torakalislerin processus transversuslarıyla bağlantılı olduğu görüldü. Ortak rudimenter skapulanın distalinden itibaren kemiklerin iki ayrı ekstremite kemikleri halinde şekillendiği belirlendi ve olguya notomelie tanısı konularak operasyona alındı (Şekil 2).

Operasyon sırası ve sonrası bulgular: Rutin operasyon hazırlıklarından sonra buzağının sağ cidago bölgesi, fazla ekstremiteelerin omuz eklemleri distaline kadar tıraş edildi. Rompun (0.5 ml İM) ile sağlanan premedikasyondan sonra, fazla ekstremiteelerin omuz eklemleri çevresine 15 ml %2'lik Jetokain solüsyonu sirküler şekilde infiltre edildi. Buradan yapılan enjeksiyonla deri ve deri altı yumuşak dokular ensize edildi. Rudimenter skapulanın kollum'u seviyesinde yaklaşık çapı 0.5 cm olan a. axillaris'e ipek iplik ile çift ligatür uygulandı ve ligatürler arasından kesildi. Fazla ekstremiteeler, rudimenter skapula'nın kollum'u seviyesinden gıgli teli ile kesilerek uzaklaştırıldı. Kemik

çıkıntıları bir osteotomla düzeltildi. Rudimenter skapula göğüs duvarı ve 4-6. vertebra torakalisle ilişkisinden dolayı uzaklaştırılmadı. Operasyon bölgesine lokal antibiyotik (1.000.000. IU, Kristalize penisilline) uygulamasından sonra yumuşak dokular ve deri kuralına uygun olarak dikildi (Şekil 3). Uzaklaştırılan ekstremiteelerde ortak olarak bulunan a. axillaris, heparinli serum fizyolojik ile yıkandı ve kontrast madde (Urografin %76, Schering) verilerek indirekt radyolojik (anjyografi) çekimi yapıldı. Fazla ekstremiteelerde; a. axillaris'in humerusların orta 1/2'si düzeyine kadar ortak seyrettiği, daha sonra iki kola (a. brachialis) ayrıldığı belirlendi (Şekil 4). Ampute edilen fazla ekstremiteeler diseksiyon için anatomi laboratuvarına gönderildi.

Diseksiyon bulguları: A. axillaris'in tuberositas teres major seviyesine kadar her iki ekstremite için tek bir damar olarak seyrettiği, bu seviyeden itibaren iki a. brachialis'e ayrıldığı ve her iki ekstremite için ayrı ayrı şekillenen bu damarın normal seyirlerine devam ettiği tespit edildi. Sözkonusu rudimenter bacaklarda kaslar şekillenmediği için a. axillaris ve a. brachialis'in kaslara vermesi gereken dallara da rastlanılmadı. Bununla birlikte arterler ile birlikte seyreden v. axillaris ve v. brachialis'in de mevcut olduğu gözlemlendi.

Hasta sahibine beş gün süreyle antibiyotik (Redipen flk. Sanovel) uygulaması ve 9 gün sonra dikişlerin alınması tavsiye edildi. Hasta sahibi ile yapılan periyodik görüşmelerde herhangi bir komplikasyonun gelişmediği ve fonksiyonlarının normal olduğu öğrenildi.

Tartışma ve Sonuç

Cerrahi kliniğinde ilk defa bir buzağının sağ cidago bölgesinde iki fazla ekstremite ile karakterize notomelie olgusuyla karşılaşılmıştır. Sunulan olgunun aynı bölgesinde birden fazla ekstremitenin gelişmiş olması, araştırmacıların (Köküslü ve Deniz, 1974; Erer ve ark., 2000) gerçek ekstremite tomurcuğunun ontogenezis sırasında çift ya da daha fazla şekillenmesi sonucu geliştiği görüşlerini desteklemektedir.

Pohlmeyer (1975), bir buzağıda gözlenen notomelie olgusunda, fazla iki ekstremitenin bilateral olarak sağ ve sol cidago bölgesinde geliştiğini ve buzağının 5. ayda otopsi yapılmak için uyutulduğunu bildirmektedir. Sunulan olguda, fazla iki ekstremitenin sağ cidago bölgesinde geliştiği 40. günde klinik ve radyolojik muayene yöntemleriyle tespit edilmiş ve operasyonla fazla iki ekstremite uzaklaştırılmıştır.

Köküslü ve Deniz (1974) bir sığırdaki fazla ekstremite üzerinde hiçbir kasin bulunmadığını, Yanık (1984), bir kuzudaki fazla ekstremitede skapula, humerus ve antebrahum'un gelişmediğini, Bulut ve ark. (1987a) bir kuzuda fazla ekstremitede skapula, humerus, radius ve ulna'nın rudimenter olarak geliştiğini,

Şekil 1. Notomelie olgusunun klinik görünümü.

Şekil 2. Fazla ekstremitelerin direkt radyolojik görünümü.

Şekil 3. Fazla ekstremitelerdeki dam anlaşmanın indirekt radyolojik görünümü

Şekil 4. Olgunun postoperatif görünümü

Koç ve ark. (1995) bir kuzuda fazla ekstremitede skapula ve humerus'un rudimenter olarak geliştiğini bildirmektedirler. Sunulan notomelie olgusunda ise, ortak rudimenter bir skapula ve bunun distalinden itibaren kemiklerin, iki ayrı ekstremitte kemikleri halinde şekillendiği, kas ve tendo yapısına sahip olmadığı, yoğun deri altı bağ ve yağ dokusu ile sinir ve damar yapısına sahip olduğu ve topuk eklemlerine kadar ortak kıllı deri ile örtülü olduğu gözlenmiştir.

Normalden fazla veya aşırı gelişmeyle karakterize ve görünüş kusuru oluşturan konjenital anomalilerin vücut sistemleriyle yapısal ve fonksiyonel bağlantılarının bulunmaması durumlarında, bunların sağaltımında cerrahi müdahalenin kaçınılmaz olduğu bildirilmektedir (Samsar ve ark., 1977; Yanık, 1984; Bulut ve ark., 1987a; Koç ve ark. 1995). Sunulan notomelie olgusundaki iki fazla ekstremitte ortak rudimenter skapula'nın kollum seviyesinden operasyonla uzaklaştırılmış ve klinik olarak herhangi bir komplikasyonla karşılaşmamıştır.

Sonuç olarak; etiopatogenezisi tam olarak bilinmeyen ve ruminantlarda nadir olarak görülen notomelie olgularında, fazla ekstremitte veya ekstremitelerin vücutla ilişkisini belirlemek için klinik, radyolojik ve sistemik muayene yöntemlerinin yapılmasının yararlı olacağı; vücutla bağlantısı olmayan olgularda cerrahi müdahale ile uzaklaştırılması ile fonksiyonel ve görünüş kusurlarının giderilebileceği kanısına varılmıştır.

Kaynaklar

Angus, K. (1992). Congenital malformations in sheep. In Practice, January, 33-38.

Bulut, S., Ünsaldı, S., Durgut, T. ve Girgin, A. (1987a). Bir kuzuda rastladığımız polymelie olgusu. Fırat Üniv., Derg. (Sağlık Bilimleri), 1, 1-A, 67-72.

Bulut, S., Ünsaldı, S., Durgut, T., Gündüz, S. ve Arvas, H. (1987b). Bir buzağda gözlenen pelvomelie olgusu. Fırat Üniv., Derg. (Sağlık Bilimleri), 1, 1-A, 73-80.

Erer, H., Kıran, M.M. ve Çiftçi, K. (2000) Anomaliler, "Veteriner Genel Patoloji," 217-249, Bahçivanlar Basım Sanayi, A.Ş., KONYA.

Karadağ, H., Gül, Y. ve Dönmez, H.H. (1992). İlginç bir polymelie (Thoracomelie ve Pelvomelie) olgusu. S.Ü.Vet.Fak.Derg., 8, 2, 77-79.

Koç, Y., Avkı, S. ve Alkan, F. (1995). Beş aylık ivesi bir kuzuda polimeli. Vet. Bil. Derg., 11, 2, 131-133.

Leipold, H.W. and Dennis, S.M. (1986). Congenital defect affecting bovine reproduction. "In Current Therapy in Theriogenology," 410-441. W.B. Saunders, Philadelphia.

Pohlmeyer, K. (1975). Notomelie beim Kalp., Dtsch. Tierärztl. Wschr., 82, 190-195.

Köküslü, C. ve Deniz, E. (1974). Sığırdada polymelie. A.Ü.Vet.Fak.Derg., 21, 1-2, 167-171.

Samsar, E., Akın, F. ve Güzel, N. (1977). Danada polydactyly olgusu. A.Ü. Vet.Fak.Derg., 24,2, 233-240.

Sing, A.P. (1989). Congenital malformations in ruminants. Indian Vet. J., 66, 10, 981-985.

Sucin, M. (1985). An unusual farm. Vet.Med. Rev.1, 94-96.

Yanık, K. (1984). Kuzuda polimelie. U.Ü.Vet.Fak.Derg., 1,3,57-61.